

SİVİL GLOBAL PROGRAMI | SEKTÖREL DİPLOMASİ KANALLARI

İNSANI DİPLOMASİ ÇALIŞTAYI

SONUÇ RAPORU

TASAM (Türk Asya Stratejik Araştırmalar Merkezi) tarafından yüksek katılım ve yüksek başarı ile gerçekleştirilen “Global Sivil Diplomasi İnşası Zirvesi **SİVİL GLOBAL 2016**” kapsamındaki “Sektörel Diplomasi Kanalları” altında **21 Nisan 2016** tarihinde **İstanbul**’da düzenlenen “**İnsani Diplomasi Çalıştayı**”; Zirve’nin “**Potansiyelin Keşfi: Kapasite Yönetimi ve Derinleşme**” olarak belirlenen ana temasına hizmet edecek şekilde, uluslararası alanda işbirliği imkânlarının proaktif yaklaşımlarla geliştirilmesine çok yönlü faydalar ve önemli katkılar sunmak üzere oldukça verimli geçmiştir. İlgili akademisyenler ve STK yöneticilerinin katılımı ile icra edilen Çalıştay’da öne çıkan tespit ve değerlendirmeler özetle aşağıda derlenmiştir:

1. “İnsani Diplomasi”, çok genç ve güncel bir konudur. Bu nedenle yapılan araştırmalar kısıtlıdır ve hâlen bir sistematığın oluşmasına kaynaklık edememektedir.
2. Konunun diğer bir mühim tarafı da, artık eski bakış açılarının böyle bir konuya, doğru yol gösterememesidir. Artık bilgi akışının çok hızlandığı ve kilit noktanın “iletişim” olduğu görülmektedir.
3. İnsani Diplomasi’nin tanımı hâlen net bir çerçeve kazanmamasına rağmen Uluslararası Kızıl Haç ve Kızılay Dernekleri Federasyonu (IFRC) başta olmak üzere birçok sivil toplum kuruluşu IFRC’nin tanımını kabul etmiştir. Ancak asıl sıkıntı; pratikte krizlerin engellenmesi ve krizle mücadelenin muğlaklığıdır.
4. “İnsani Diplomasi”; “Afet Diplomasisi” ve “Müdahale Diplomasisi” olarak ikiye ayrılır. İnsani Diplomasi klasik diplomasiden ayrılır. İnsani Diplomasi’de muhatapların her biri müşterek olarak sürece katılmalıdır. Bir afet durumunda bölgenin bütün kanaat önderleri süreçlere dâhil edilmelidir.
5. Siyasi bağlamda gerginlikler yaşayan ülkelerin, insani diplomasi gerektiğinde yaklaşması muhtemeldir. Örneğin 1999 Atina depreminde Türkiye’nin gergin olduğu Yunanistan’a yardımı ve aynı yıl 17 Ağustos depreminde Yunanistan’ın Türkiye’ye yardımında görüldüğü gibi. Bu sayede iki ülkenin ilişkilerinin yumuşama ihtimali oluşmaktadır.

6. Ancak bu konu suistimal edilmeye oldukça müsait bir durumdur. Ülkeler afet sonrası yardımı kendi istihbari faaliyetleri için bir fırsat olarak görebilir. Bunlar, organ mafyası gibi kriminal faaliyetler için çok açık alanlardır.
7. Devlet-dışı örgütler, bu faaliyetleri yürütmede daha objektif ve bürokratik engellere takılmadan daha rahat rol alabilirler. Profesyonelleşmeleri ve dünya çapına yayılabilmeleri daha pratik olabilmektedir. STK'ların bu alandaki rolü gittikçe artmaktadır.
8. Krizlere müdahale konusundaki sorunlardan bazıları; sosyal medya yoluyla bilgi kirliliğinin oluşumu ve STK'ların kendi ekibi dışında bazen gönüllülerin de ihtiyaçlarını karşılama da zorluk çekmesidir. Ancak sosyal medya bazen avantaj hâline de gelebilmektedir. Örneğin; Van depreminde Twitter aracılığıyla göçük altından ihbar gönderen bir vatandaşın kurtarılması sonrasında o yıl Twitter dünyanın en yararlı 10 uygulamasından biri seçilmiştir.
9. Türkiye'nin bu konudaki yeri gayet önemlidir. Devlet olarak ve özellikle STK'lar aracılığıyla uluslararası alanda insani yardımda büyük çalışmalar yürütülmektedir. Bu çalışmalar gerek AKUT gerekse AFAD ve çeşitli Türkiye merkezli STK'lar tarafından gerçekleştirilmektedir.
10. Özet olarak "İnsani Diplomasi", çok güncel ve gelecekte daha da önem kazanacağı belli olan bir konudur. Devlet dışı örgütlerin bu konuda önemi ve etkisi gün geçtikçe artmaktadır. Türkiye Devleti'nin ve Türkiye merkezli STK'ların rolü çevre ülkelerde çok mühimdir. Aynı zamanda devlet STK'larla koordineli olmalıdır. Bu konuda toplumun farkındalığı sağlanmalı ve hükümetlerin bu konu üzerinde daha hassas bir şekilde eğilmesi gerekmektedir.

21 Nisan 2016, İstanbul